



Laddinfrastruktur

Fastställt av tekniska nämnden

Framtagen av teknikförvaltningen

Datum 2024-01-18

Ärendenr TN 2023/3964

Version [1.0]

Laddinfrastruktur

Innehåll

Laddinfrastruktur	1
1. Bakgrund	2
1.1 Länsstyrelsens plan för arbetet med infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel på Gotland.....	2
1.2 Definition av laddpunkt.....	2
2. Övergripande ställningstaganden för etablering av laddinfrastruktur	3
2.1 Markförutsättningar för etablering av laddinfrastruktur	3
2.2 Utveckling av laddinfrastruktur i samverkan med näringslivet	3
2.3 Tillgängliggörande av potentiella platser för publik laddinfrastruktur	3
2.4 Platsens förutsättningar	3
3. Lämpliga platser för publik laddinfrastruktur på Gotland	3
4. Process för etablering av laddinfrastruktur på Region Gotlands mark	4
5. Elfordon och laddning i regionkoncernen	6
5.1 Region Gotlands egen fordonsflotta.....	6
5.2 Region Gotlands fastigheter och laddinfrastruktur.....	6
5.3 Gotlands kollektivtrafik	6
5.4 Laddlösningar för boende i bostäder som ägs av regionkoncernen.....	7
6. Plan för utveckling av laddinfrastruktur på Gotland	7
7. Uppföljning av riktlinje	7

1. Bakgrund

Omställning till klimatsmarta transporter är avgörande för att Gotland som plats och Region Gotland som organisation ska nå sina miljömål, och elektrifierade transporter har en viktig roll i arbetet. Detta fastslås i VårtGotland2040 och genomförandeprogram för klimat, miljö och energi som har satt konkreta mål för minskade transportutsläpp och laddinfrastruktur. Även direktiv från EU-nivå kräver en snabb elektrifiering av fordonsflottan via bland annat Clean Vehicles Directive och Alternative Fuels Infrastructure Directive.

Trots att Gotland generellt har en äldre bilflotta visar statistik att elbilsetableringen på Gotland är stark (Powercircle, Smart laddning Gotland 2020). Detta i kombination med att mängden elbilar på ön ökar mycket under sommarsäsongen visar på behov av god laddinfrastruktur över hela Gotland.

Syftet med denna riktlinje för laddinfrastruktur är huvudsakligen att underlätta för en fortsatt elektrifiering av transportsektorn på Gotland genom att tydliggöra Region Gotlands roll i processen, och fastslå de ställningstaganden och riktlinjer som ska styra Region Gotlands arbete med etablering av laddinfrastruktur över hela ön i linje med beslutade mål.

1.1 Länsstyrelsens plan för arbetet med infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel på Gotland

Under 2019 tog Länsstyrelsen tillsammans med Region Gotland fram en plan för arbetet med laddinfrastruktur på Gotland med syfte att skapa förutsättningar för ändamålsenlig utbyggnad av infrastruktur för laddning på ön. Planens mål är att vara vägledande och ligga till grund för planering. Denna riktlinje utgår från Länsstyrelsens plan och de prioriteringar som presenteras däri.

- Planen utgår ifrån att marknadskrafterna bör vara den drivande aktören, och att vid destinationsladdning för besöksmål ska aktörerna ofta ansvara för detta själva.
- Planen utgår också ifrån att laddning ska ske där bilen står under en längre tid - vilket innebär i hemmet, på arbetsplatsen och till viss mån vid destinationer.
- Laddning är lättare för de som bor i ett eget hus, laddning är därför viktigt att prioritera i direkt anslutning till hyresrättshus av flerbostadstyp.
- Laddstationen ska vara lättillgänglig, placeras på en attraktiv plats och ha närhet till andra faciliteter. Gotlands serviceområden, som pekas ut i strategin för serviceutbud, bör prioriteras i etableringen.

1.2 Definition av laddpunkt

Under arbetet med detta dokument har utgångspunkten för begreppet ”Laddpunkt” varit en laddstolpe som är semisnabb, det vill säga att den har en medelhög effekt på 11-22 kw. Detta då de laddpunkter som kommer i fråga i detta dokument ska befinnas på destinationer såsom handel eller arbetsplatser, där långsammare laddning inte bidrar med värde. Det är inte heller ekonomiskt rimligt att genomgående förespråka snabbbladdare med högre kapacitet, då dessa i dagsläget är mycket kostsamma att etablera. Region Gotland är positiva till etableringen av snabbbladdare på Region Gotlands fastigheter och mark om marknaden önskar detta och platsens förutsättningar tillåter detta.

En laddstolpe är ingen byggnad och inte heller en bygglovspliktig anläggning enligt 6 kap. 1 § plan- och bygglagen. Bygglov krävs således inte för laddstolpar. Eventuellt kan en laddstation med tillhörande väderskydd kräva bygglov som byggnad. I vägmärkesförordningen, under rubriken Tilläggstavlor, 30§, finns tilläggstavlan T24 Laddplats, som ska användas vid utmärkning av laddplatsen.

2. Övergripande ställningstaganden för etablering av laddinfrastruktur

2.1 Markförutsättningar för etablering av laddinfrastruktur

Gotland ska gå före i energiomställningen, och Region Gotland vill därför möjliggöra för etablering av laddinfrastruktur på både kvartersmark och allmän platsmark.

2.2 Utveckling av laddinfrastruktur i samverkan med näringslivet

I enlighet med Länsstyrelsens strategi för förnybara drivmedel på Gotland har näringslivet en viktig roll att spela i etableringen av laddinfrastruktur, och marknaden ska driva etableringen affärsmässigt. Region Gotlands roll är att tillgängliggöra mark, stötta näringslivet i sin omställning och själva ställa om sin egen fordonsflotta mot elbaserad drift.

2.3 Tillgängliggörande av potentiella platser för publik laddinfrastruktur

Region Gotland ser goda möjligheter för marknaden att etablera laddinfrastruktur på både regionens egen kvartersmark, på allmän platsmark och även på parkeringar intill Region Gotlands fastigheter. Många av platserna är också attraktiva då de befins i anslutning till besöksmål, och har en god geografisk spridning över ön. Region Gotland ska tillhandahålla uppdaterade och tillgängliga listor på föreslagna platser till marknaden. Dessa publiceras förslagsvis på plattformen www.drivmedla.se och Region Gotlands hemsida.

2.4 Platsens förutsättningar

Alla laddpunkter som etableras på Region Gotlands mark ska ta hänsyn till platsens förutsättningar och dess utseende ska så långt som möjligt utformas för att inte störa intrycket av platsens kulturvärden. Varje inkommen ansökan om etablering av laddinfrastruktur bedöms och handläggs därför utifrån de fastslagna utseende- och plats specifika kriterier som fastslagits i denna riktlinje.

3. Lämpliga platser för publik laddinfrastruktur på Gotland

Gotland har en utbyggd laddinfrastruktur som privata aktörer, föreningar och näringsliv har upprättat. Region Gotland bidrar till utbyggnaden av publik laddinfrastruktur genom att upplåta mark till marknaden för etablering och drift av extern aktör i enlighet med Länsstyrelsens plan. Platser som regionen bedömer som lämpliga för placering av laddpunkter som kan bidra till det helhetliga systemet av laddpunkter på ön karaktäriseras av följande kriterier:

- Möjlighet att i närtid ansluta till elnätet, i samråd med GEAB
- Belägna vid destination, arbetsplats eller genomfartsområde där laddning kan behövas
- Geografisk spridning över Gotland
- De inte ska obstruera intryck av kulturarv
- Den valda platsen får inte krocka med pågående eller planerade projekt t.ex. utbyggnad av cykelbanor eller annan planerad ombyggnation av gaturummet

- Laddplatserna ska inte ha ett uppseendeväckande utseende, utan vara anpassade efter omgivningens bebyggelse
- Etableringen av laddinfrastruktur för tunga fordon är i första hand en fråga för näringslivet men alla parter i värdekedjan behöver samarbeta. Region Gotland kan primärt komma att involveras kopplat till frågan om mark och kan i exempelvis plandokument ge förutsättningar att etablera laddinfrastruktur för tunga transporter på platser det finns behov för det.

4. Process för etablering av laddinfrastruktur på Region Gotlands mark

Denna text beskriver processen som följer vid etablering av laddinfrastruktur på kommunal kvartersmark. Syftet är att ge en indikation om tidsåtgång, nödvändiga steg och Region Gotlands förväntningar på aktörerna.

1. Teknikförvaltningen tillhandahåller listor med förslag på platser som anses vara lämpliga för etablering av publik laddinfrastruktur. Tillgängliga platser publiceras förslagsvis på plattformen www.drivmedla.se och Region Gotlands hemsida. Regionstyrelseförvaltningen genom Energicentrum Gotland kommunicerar platserna till marknadsaktörer och företag som önskar etablera kommersiella laddplatser på Gotland.
2. Den aktör som vill etablera laddplatser på Region Gotlands mark inkommer med en intresseanmälan till tekniska nämndens registratur via e-post till: registrator-tn@gotland.se. Intresseanmälan behöver ange vilka parkeringsplatser som avses och vilken typ av laddare aktören vill sätta upp. Även placering av elskåp för nyanslutning och förväntad sträckning som behöver grävas upp för anslutning till elnätet ska framgå av ansökan. Vid intresseanmälan bör nedanstående lämplighetskriterier beaktas.
3. Teknikförvaltningens trafik- och gataenhet ser över intresseanmälan utifrån nedanstående kriterier.

Platsspecifika kriterier

- **Resurseffektiv placering**
 - Laddstolparna bör placeras sammanhängande på parkeringsplatsen med målet att minska söktrafiken.
 - Placeringen bör även ske i relation till tillgänglig elanslutning för att undvika större grävningar.
 - En laddstolpe får gärna betjäna fler än ett fordon och kan med fördel placeras mellan två parkeringsplatser för att minimera antalet laddstolpar.
- **Frimått**
 - Laddstolparna får inte placeras för nära exempelvis belysningsstolpe, skåp eller fasad utifrån driftfordonens krav på framkomlighet. På platser där driftfordon redan saknar framkomlighet kan undantag göras så länge framkomligheten inte förvärras.

- **Närhet till träd eller buskar**
 - Laddstolparna får inte monteras på ett sådant sätt att grönska riskerar att skymma skyltning och påverka framkomligheten.
 - Vid installation av laddstolpen får inte heller träd eller dess rotsystem skadas.
- **Övrig trafikmässig lämplighet**
 - Laddstolparnas placering får inte påverka övriga trafikanter så som exempelvis tillgängligheten på närliggande gång- och cykelväg.

Utseendekriterier

- **Samspel med omgivning och stadsbild**
 - Omgivningen och stadsbilden ska inte påverkas negativt av laddstolpen och dess placering.
 - Laddstolpens utseende måste därför beskrivas i intresseanmälan, bifoga gärna foton eller ritningar.
 - **Laddstolpens utformning**
 - För knappar, kontakt och display är 80-100 cm höjd att föredra för att laddstolpen ska upplevas som tillgänglig. Laddstolpens totalhöjd bör högst vara 150 cm. Avsteg från detta kan göras i de fall omkringliggande miljö tillåter det.
 - Eventuell belysning på laddstolpen ska vara sparsam och syfta till ökad trygghet och användbarhet.
 - Det ska tydligt framgå på laddstationerna att kunden ska vända sig till ansvarigt bolag/bolagets support vid frågor om laddstolparnas funktion eller för felanmälan.
 - Reklambetonade texter/symboler/profiler ska dock minimeras och får endast uppföras efter samråd med Region Gotland.
 - Laddstolpen ska förses utan lös laddkabel.
 - **Fundament och påkörningsskydd**
 - Laddstolpen ska i så stor utsträckning som möjligt monteras i fundament under plattor eller asfalt, schaktfri stolpe kan monteras med betongfot.
 - Laddstolpen får gärna utrustas med ett påkörningsskydd, detta får dock inte påverka framkomlighet och drift.
4. Inkommen intresseanmälan kan komma att behöva remitteras till andra funktioner och enheter inom Region Gotland.
 5. Om etableringen anses lämplig tar trafik- och gataenheten med stöd av mark- och exploateringsavdelningen fram ett nyttjanderättsavtal. Det är viktigt att den interna uppföljningen av avtalet säkerställs.
 6. Först när avtalet är signerat kan etableringen påbörjas. Observera att det alltid krävs grävtillstånd vid behov av schaktning i anläggningsarbetet.

7. Teknikförvaltningens trafik- och gataenhet ansvarar för laddplatserna skyltas enligt vägmärkesfordningen. Det är även teknikförvaltningen som sköter renhållning och parkeringsövervakning av laddplatsen.
8. När etablering har skett kan laddstationsägaren med fördel registrera laddstationen i databasen Nobil med syftet att öka användandet. Nobil är gratis att använda och har ett öppet API. Därför väljer många att använda data från databasen för att visa laddstationer i karttjänster. Trafik- och gataenheten placerar ut information på den egna hemsidan och uppdaterar på det sätt det är nödvändigt att etablering finns på den plats som Region Gotland pekat ut.
9. Vartefter laddinfrastruktur kommer på plats är det av stort värde att detta arbete utvärderas så kunskaper och slutsatser om framtida utbyggnad kommer Region Gotland till del. Aktör som tecknat nyttjanderättsavtal bör utifrån detta rapportera användningen av laddstationerna till Region Gotland. Samarbetsavtal avseende utlämnande av data skrivs enligt överenskommelse.

5. Elfordon och laddning i regionkoncernen

5.1 Region Gotlands egen fordonsflotta

Region Gotland utvecklar löpande sin egen fordonsflotta genom nya inköp, leasingavtal och hyravtal för nya fordon av både lätt och tung karaktär för alla verksamheter. Enligt Region Gotlands drivmedelspolicy ska el som drivmedel prioriteras vid nyanskaffning av fordon. De nya elfordonen kommer kräva utbyggd laddinfrastruktur för tjänstefordon, och flera verksamheter kommer kräva snabbare laddning på ett fåtal timmar. Detta innebär att kraftfullare laddare kommer att behövas för en funktionell fordonsflotta inom Region Gotland.

5.2 Region Gotlands fastigheter och laddinfrastruktur

Region Gotland ska i så stor utsträckning som möjligt upplåta mark till näringslivet för etablering av publik laddinfrastruktur på organisationens fastigheter. Laddstationerna som sätts upp på Region Gotlands egna fastigheter syftar till att bidra till efterlevnad av det tillägg i PBL (2011:338) som kräver att alla ägda uppvärmda fastigheter som har mer än 20 parkeringar ska innehålla minst en laddpunkt.

Laddstationerna på dessa fastigheter bör vara semisnabba, och på grund av försäkring och säkerhet vara uppsatta på stolpe minst 10 meter från fasaden. Om intresse finns för etablering av snabbaddare på en av Region Gotlands fastigheter kan detta ske om det finns kapacitet i nätet och platsen bedöms som lämplig för ändamålet av Region Gotland.

5.3 Gotlands kollektivtrafik

Olika laddinfrastrukturlösningar för en eldriven kollektivtrafik ger skillnader i räckvidden och laddningstiden, vilket i sin tur påverkar restider och linjeplaneringen. Hur laddinfrastrukturen för en eldriven kollektivtrafik ska se ut blir därmed primärt en fråga för Gotlands kollektivtrafik. Annan kommersiell kollektivtrafik eller linjetrafik på Gotland behöver själva tillgodose sitt behov av laddinfrastruktur.

5.4 Laddlösningar för boende i bostäder som ägs av regionkoncernen

Det allmännyttiga bostadsbolaget GotlandsHem har idag laddplatser till de boendes elbilar på flera fastigheter runtom på ön. Laddplatserna kan också nyttas av icke-boende och är därför också en del av den publika laddinfrastrukturen på Gotland. Generellt planeras laddstolpar in i arbetet när GotlandsHem bygger nyproduktion, men också när de gör större renoveringar.

6. Plan för utveckling av laddinfrastruktur på Gotland

- Teknikförvaltningen tillgängliggör valda parkeringsplatser som ses som möjliga och lämpliga för etablering av laddinfrastruktur och säkerställer en robust intern handläggningsprocess. Regionstyrelseförvaltningen/Energicentrum kommunicerar platserna till näringslivet
- Den aktör som vill etablera laddplatser på Region Gotlands mark ansöker om lov att göra det. Aktören står för all etablering, drift och underhåll av laddstationerna. Region Gotland sköter om skyltning, renhållning och parkeringsövervakning av parkeringarna
- Teknikförvaltningen sätter upp egna icke-publika laddpunkter på valda fastigheter för att kunna ladda den egna elfordonsflottan
- Region Gotland deltar i löpande kunskapsutbyte och samarbete med gotländska näringslivet för att underlätta etablering på Region Gotlands mark
- Region Gotland utvärderar löpande kring var laddinfrastruktur har etablerats, och om Region Gotland bör sätta upp stolpar på de platser som marknaden inte är intresserade av
- Teknikförvaltningen genomför en översyn av regleringen på parkeringsplatserna som Region Gotland förvaltar med syfte att öka tillgängligheten och maximera kapaciteten av laddplatserna
- Teknikförvaltningen krävställer för att, där det är möjligt, få fram el i alla nybyggen och vid alla större renovationer av platser och fastigheter där laddinfrastruktur kan vara lämpligt att etablera
- Region Gotland följer teknikutvecklingen kring laddinfrastruktur, energilagring och andra närliggande innovationer för att säkerställa effektivitet och robusthet över tid
- Riktlinjen utvärderas årligen då nya förutsättningar, snabbt utvecklad teknik, ekonomi och beteenden kan påverka inriktningen.

7. Uppföljning av riktlinje

Ställningstagandena i riktlinjerna ska följas upp årligen. Utvecklingen går fort inom laddinfrastruktur och elfordon. Det är viktigt att följa utvecklingen och göra behovsutredning så att riktlinjer för laddinfrastruktur hålls aktuell. Ökat behov eller ändrade förutsättningar kan leda till att ställningstaganden ändras eller revideras.